

Nezavisne novine: Intervju sa visokim predstavnikom Valentinom Inzkom

Razgovarao: Almedin Šišić

Valentin Incko, visoki predstavnik u BiH, dvije sedmice uoči ulaska Hrvatske u EU vlasti i političare u BiH poziva da počnu urgentno rješavati osnovne životne probleme građana naše zemlje.

Nakon serije protesta u BiH s različitim zahtjevima, Incko u intervjuu za "Nezavisne" ocjenjuje da su građani dostigli tačku zasićenja situacijom u kojoj političari i institucije ne rješavaju njihove najosnovnije potrebe.

"Državne i sve druge vlasti se moraju hitno vratiti na posao i kontinuirano sastajati kako bi osigurali da građani BiH ne budu ostavljeni na cjedilu nakon 1. jula", poručuje Incko.

Nezavisne novine: Da li je istina da ste izjavili da RS zbog odnosa prema ovim protestima liči na Sjevernu Koreju ili je to izvučeno iz konteksta?

Valentin Incko: Ja sam aludirao na mogućnost zabrane protesta i kako to može biti percipirano. Ne samo studenti nego i svaki građanin mora imati pravo da mirno demonstrira i izrazi svoje stavove. U demokratskom društvu jednostavno ne možete ugušiti mišljenja građana tako što ćete im zabraniti da izađu na ulice i kažu šta misle.

Drago mi je što je na kraju studentima dozvoljeno da u srijedu izađu na mirne proteste i čestitam sigurnosnim agencijama i organizatorima protesta što su osigurali bezbjedno odvijanje demonstracija.

Bitno je čuti mišljenje građana i tokom mandata, jer

demokratija nije nešto što se dešava samo svake četiri godine. Protesti se, naravno, takođe moraju održavati u skladu sa zakonom i na način kojim se ne ugrožavaju prava drugih ili prekida rad institucija.

Ono što sam shvatio iz protesta održanih u cijeloj zemlji je da su građani dostigli tačku zasićenja situacijom u kojoj političari i institucije ne rješavaju njihove najosnovnije potrebe. Mislim da je to bilo samo pitanje vremena, jer svi znamo da način vođenja politike u ovoj zemlji jednostavno ne daje rezultate.

Nezavisne novine: Kako, općenito, ocjenjujete studentske proteste, s obzirom na mnoge kontroverze koje su pratile samu pripremu i njihov tok?

Valentin Inzko: Ne znam detalje u vezi sa organizovanjem protesta, ali ono osnovno i poruka vlastima je: slušajte mlade, slušajte šta građani imaju da vam kažu! Oni su budućnost ove zemlje. Pomozite im da počnu značajno doprinositi ovom društvu. Svima nam je dobro poznato da mnogi mladi ljudi žele da napuste zemlju, ne zbog toga što im se ovdje ne sviđa, nego zato što samo žele normalan život, mogućnost da uče i imaju perspektivu i to je ono što im političari koji su na čelu ove zemlje trebaju osigurati.

Njihove poruke su snažne i glasne. Kao i u drugim dijelovima svijeta, mladi su ti koji žele promjene i njihov glas se ne smije ignorisati. Nemojte proteste tretirati kao zavjeru protiv vladajuće koalicije na bilo kojem nivou vlasti.

Nezavisne novine: Ovih dana u mnogim krajevima BiH ljudi su na ulicama iskazivali svoje nezadovoljstvo, ali embrion nezadovoljstva dolazi iz Sarajeva. Čini se da demonstranti nisu zadovoljni činjenicom da nećete koristiti bonske ovlasti u vezi sa donošenjem zakona o jedinstvenom matičnom broju građana (JMBG)?

Valentin Inzko: Sasvim iskreno, iznenađen sam da građani nisu

izašli na ulice mnogo ranije. Već dugo vremena ova zemlja ne ide naprijed onako kako to očekuju građani i međunarodna zajednica. Nakon toliko godina čekanja da se stvari promijene na bolje, čak i oni sa najviše optimizma su se umorili i izgubili strpljenje sa političkim establišmentom u zemlji. Mnogima je pitanje JMB-a, izgleda, bila zadnja kap u prepunoj čaši nezadovoljstva činjenicom da zemlja zaostaje za svojim susjedima u svakom pogledu. Drugi su se opet pobunili zbog nekih drugih pitanja. Građani u potpunosti imaju pravo da kažu šta ih muči i šta žele, te da podsjećaju političare da moraju uraditi posao za koji su izabrani. Ne zaboravimo da i oni primaju plate od građana kojima trebaju služiti. Kada se najmlađim građanima ove zemlje, koji još nisu ni progovorili, i čiji je život u nekim slučajevima doveden u pitanje zato što političari stavljaju politiku na prvo mjesto, oduzimaju osnovna prava, onda je to problem koji se ne može pomesti pod tepih. Moj apel političarima ove zemlje je da dobro i pažljivo sagledaju šta rade. Moraju da okrenu novi list u načinu na koji rade kako bi postigli zdrave kompromise koji će zemlju povesti naprijed i riješiti probleme sa kojima se građani suočavaju.

Kada bih ja nametnuo rješenje, to bi išlo protiv zahtjeva građana koji s pravom traže da njihovi izabrani predstavnici urade posao za koji su plaćeni. Odluka zasnovana na bonskim ovlastima bi oslobodila političare obaveze i skinula bi s njih odgovornost da rješavaju ovaj gorući problem. A to je nešto što ni ja ni ambasadori zemalja članica Upravnog odbora Savjeta za implementaciju mira ne želimo da uradimo. Parlamentarna skupština BiH mora provesti odluku Ustavnog suda BiH, što je dejtonska obaveza, usvajanjem što skorije trajnog rješenja kojim će se zadržati jedinstven sistem na državnom nivou. Međunarodna zajednica se divi energiji i hrabrosti u Beogradu, koji rješava krupna pitanja, a ovdje se ne može riješiti JMBG.

Nezavisne novine: Vjerujete li da će Parlamentarna skupština

BiH završiti ovaj posao do roka koji su postavili demonstranti i šta ukoliko do toga ne dođe?

Valentin Inzko: Postizanje dogovora i usvajanje trajnog rješenja za pitanje JMB-a nije izbor nego obaveza za parlamentarce. Nadam se da su čuli poruku građana i međunarodne zajednice. Loptica je sada kod njih: oni moraju doći na posao i naći rješenje.

Nezavisne novine: Kako vratiti povjerenje stranaka "šestorke" jednih u druge, s obzirom na to da jedni smatraju da im je ugrožena sigurnost u Sarajevu i da su protesti politički instruirani, dok drugi ovo odbacuju i tvrde da nema nikakve sigurnosne prepreke za nastavak rada institucija BiH u Sarajevu?

Valentin Inzko: Vjerujem da su pokušaji da se protesti prikažu kao etnički motivisani samo izgovor za još jedan period prepirki umjesto marljivog rada za koji su plaćeni. Nijedan zvaničnik nije plaćen da ne radi, a to je još neprihvatljivije u vrijeme tako visoke nezaposlenosti i siromaštva. Najgore što politički establišment u ovoj zemlji može da učini je da pogrešno protumači raspoloženje u zemlji ili pak da pogrešno predstavi proteste koje smo vidjeli u cijeloj zemlji. To će samo dalje podstaći nezadovoljstvo javnosti koje već postoji i proširiti jaz između građana i političkog establišmenta. Taj jaz se mora smanjiti, a ne dodatno povećavati. Način da se to postigne je da se političari i institucije ponovo stave u službu građana. Nezadovoljstvo je evidentno gdje god da se krene u BiH. Ljudi žele da konačno počnu živjeti bolje i to nema nikakve veze sa nečijom etničkom pripadnošću.

U potpunosti razumijem i osjećaje i subjektivne strahove ljudi koji su u četvrtak bili blokirani u zgradi institucija BiH. I ja sam te noći razgovarao sa mnogima od njih. Ali to pitanje se može riješiti tako što će odgovarajuće agencije preispitati sigurnosne aranžmane koji su trenutno na snazi. Ni u kom slučaju ovo ne bi trebalo da bude prepreka da se izabrani

zvaničnici vrata na posao. Želim pohvaliti ministra Radončića za njegovo proaktivno vodstvo proteklih dana i u potpunosti se slažem s njegovom ocjenom da postoje uslovi za neometan rad zvaničnika i institucija.

Jasno je da zastupnici moraju imati slobodu kretanja kao i svi drugi građani kako bi nesmetano obavljali svoje dužnosti. To je osnovno građansko pravo koje treba poštovati paralelno s pravom na proteste.

Nažalost, neki političari su namjerno pogrešno protumačili događaje od četvrtka naveče kao etnički motivisane proteste, u pokušaju da dobiju jeftine političke poene i izbjegnu rješavanje stvarnih pitanja koja su prosvjednici pokrenuli. To je scenario koji smo vidjeli mnogo puta prije. Nadam se da građani neće prihvatiti nikakve izgovore i da će nastaviti zahtijevati od svojih izabranih zvaničnika da poluče rezultate umjesto upuštanja u političko prepucavanje.

Nezavisne novine: BiH je zaista u ozbiljnim problemima svega 16 dana pred ulazak Hrvatske u EU i zatvaranje granica, jer mora riješiti neka strateška pitanja sa Hrvatskom. Šta biste poručili političkim liderima, parlamentarcima, općenito izvršnoj i zakonodavnoj vlasti u zemlji?

Valentin Inzko: Za dvije sedmice Hrvatska će se pridružiti Evropskoj uniji. Hrvatski građani će uživati slobode, prava i mogućnosti koje idu uz članstvo u EU. Moja poruka političkoj eliti u ovoj zemlji je veoma jednostavna: vrijeme ističe! Državne i sve druge vlasti se moraju hitno vratiti na posao i kontinuirano sastajati kako bi osigurali da građani BiH ne budu ostavljeni na cjedilu nakon 1. jula! Što se tiče Hrvatske, reakcije RS-a idu u tom pravcu. Problemi moraju biti riješeni prije 1. jula. Mislím da je najgora stvar koju zvaničnici mogu sada da urade je da ne dođu na posao. Nikada nije bilo važnije da političari i institucije udvostruče napore. Sada nije vrijeme za političko kalkulisanje, sada je vrijeme da se ostvaruju rezultati da se ova zemlja vrati na

pravi put!

Nezavisne novine: Mnogi strahuju šta će se dešavati u državi u narednim mjesecima, a pogotovo nakon što uđemo u izbornu godinu. Možemo li očekivati možda i najradikalniju retoriku i kampanju do sada?

Valentin Inzko: Provokativne izjave i izjave bh. političara koje unose podjele nisu bez posljedica, jer one negativno utiču na način kako ljudi u ovoj zemlji razmišljaju i kako se ponašaju. Te izjave takođe negativno utiču na percepcije o ovoj zemlji, koje su bez sumnje obeshrabrile investitore koji bi donijeli investicije, odnosno prijeko potrebna nova radna mjesta. Ja se pitam, ako ste ozbiljni u vezi sa privlačenjem stranih investicija za stvaranje novih radnih mjesta, da li biste davali izjave koje investitore navode na zaključak da je situacija u zemlji nedovoljno stabilna da u nju ulažu? Političari iz svih dijelova zemlje trebaju početi da rade zajedno i da daju izjave koje idu u smjeru stabilnosti i onoga što svi građani žele: bolji standard života, više radnih mjesta i napredak u procesu evroatlantske integracije.